ПИРОТЕХНИКАЛЫҚ ҚҰРАМДАРДЫ ЕСЕПТЕУ ПРИНЦИПТЕРІ

Қос қоспалы пироқұрамдар

11 слайд • теориялық және қауіпсіз оқу нұсқасы

Қос қоспалы жүйенің мәні

Екі негізгі компоненттің есептік өзара қатынасы

Компонент А

тотықтырғыш қызметін атқаратын бөлік

ЖҮЙЕ

Компонент В

жанғыш қызметін атқаратын бөлік

Есеп мақсаты: қабылданған реакция моделіне сәйкес компоненттердің теориялық қатынасын анықтау.

Есептеудің негізгі қағидалары

Зат мөлшері

Реакция теңдеуіндегі коэффициенттер мольдік қатынасты көрсетеді.

Массаға көшу

Моль саны молярлық масса арқылы массаға айналады.

Нормалау

Барлық масса үлестерінің қосындысы 100% деп қабылданады.

Тексеру

Элементтер саны мен қабылданған өнімдер моделі қайта қаралады.

Бастапқы деректер

Есеп сапасы қабылданған химиялық модельге тәуелді

1. Компоненттердің шартты формулалары
2. Молярлық массалар
3. **Реакция өнімдері туралы болжам**
4. Стехиометриялық коэффициенттер
5. Есептеу базасы: 100% немесе шартты масса

05

Стехиометриялық модель

Жалпы символдық жазылу

$$aA + bB \longrightarrow \text{қабылданған өнімдер}$$

- a және b — теңестірілген теңдеудегі коэффициенттер
- A және B — қос қоспалы жүйенің шартты компоненттері
- Өнімдер моделі өзгерсе, есептік қатынас та өзгереді

06

Мольдік қатынастан масса үлесіне көшу

$$m_A = a \cdot M_A \qquad m_B = b \cdot M_B$$

$$w_A = m_A / (m_A + m_B)$$

А компонентінің үлесі

$$w_B = m_B / (m_A + m_B)$$

В компонентінің үлесі

Бақылау шарты: $w_A + w_B = 1{,}00$ немесе 100%

Есептеу алгоритмі

01 Модельді таңдау

02 Теңдеуді теңестіру

03 Мольдік массаны табу

04 Массаларды есептеу

05 Үлестерді нормалау

06 Нәтижені тексеру

08

Артықтық коэффициенті

Теориялық қатынастан ауытқуды сипаттайтын белгі

φ = нақты қатынас / теориялық қатынас

φ < 1

Жанғыш бөлік салыстырмалы аз

Температура мен өнім құрамы өзгеруі мүмкін

φ = 1

Теориялық стехиометриялық нүкте

Қабылданған модельдің есептік тепе-теңдігі

φ > 1

Жанғыш бөлік салыстырмалы көп

Толық емес реакция ықтималдығы артады

09

Нәтижеге әсер ететін факторлар

Бұл сызба сапалық салыстыруды көрсетеді. Ол тәжірибелік дерек немесе рецептура емес.

Жиі кездесетін қателер және қауіпсіздік

Есептік қателер

- теңдеуді толық теңестірмеу
- мольдік және массалық үлесті шатастыру
- өнімдер моделін негіздемеу
- дөңгелектеуді ерте орындау

Қауіпсіздік шегі

Нақты құрамды дайындау, сынау немесе масштабтау тек лицензияланған зертханада, бекітілген регламентпен және маман бақылауымен жүргізіледі.

Оқу есебі өндірістік нұсқаулықты алмастырмайды.

Қорытынды

Қос қоспалы есептің өзегі: теңдеу → моль → масса → үлес → тексеру

1. Реакция моделі дұрыс таңдалды ма?
2. Коэффициенттер мен молярлық массалар тексерілді ме?
3. Масса үлестері 100%-ға нормаланды ма?
4. **Қауіпсіздік және қолдану шегі көрсетілді ме?**

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАҚМЕТ!